

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 396/2012-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. novembra 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Ing. M. Š., Ž., zastúpeného advokátkou Mgr. D. V., S., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 17/2008, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 17/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 17/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. M. Š. priznáva finančné zadostúčinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť Ing. M. Š. trovy konania v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. D. V., S., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 396/2012 z 15. augusta 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. M. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 17/2008 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 18. januára 2008 okresnému súdu „*návrh o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru*“.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jeho právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie vecí bez

zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zároveň sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 Spr S/443/2012 doručeným ústavnému súdu 22. júna 2012, v ktorom predseda okresného súdu uviedol, že sa stotožňuje s priloženým vyjadrením zákonného sudcu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Vec vedená na Okresnom súde Žilina pod spis. zn. 6 C/17/2008, kde navrhovateľom je sťažovateľ a odporcom je I., a. s., o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru, napadla na Okresný súd Žilina dňa 18. 01. 2008.

Po prvotných úkonoch mi bol spis po prvý krát predložený dňa 23. 07. 2008.

Dňa 18. 12. 2008 som vo veci nariadil pojednávanie v termíne 26. 01. 2009. Pojednávanie bolo po prejednaní veci odročené na neurčito za účelom zabezpečenia vyšetrovacieho spisu súvisiaceho s predmetom konania od príslušného OČTK a súčasne za účelom výsluchu svedkov.

Spis mi bol následne predložený dňa 05. 03. 2009 po tom, ako príslušných OČTK zaslal priepis predmetného vyšetrovacieho spisu.

Následne som sa k vybavovaniu predmetnej veci dostal až neskôr, kedy som dňa 23. 08. 2011 nariadil vo veci pojednávanie na termín dňa 14. 10. 2011. Vec bola následne prejednávaná ďalej na pojednávaniach v dňoch 13. 12. 2011, 31. 01. 2012, 20. 03. 2012 a 11. 05. 2012. Pojednávanie dňa 11. 05. 2012 bolo v súlade s ust. § 156 ods. 2 O. s. p. odročené na vyhlásenie rozsudku dňa 01. 06. 2012. Dňa 01. 06. 2012 bol verejne vyhlásený rozsudok, pričom následne ihneď po pojednávaní bolo písomné vyhotovenie rozsudku aj doručené právnym zástupcom účastníkov. Dňa 13. 06. 2012 bolo proti rozsudku navrhovateľom podané odvolanie.

Pripúšťam, že tak vo veci vznikli v istom období určité zbytočné prietahy. K tomu však môže uviesť, že vzhľadom k počtu mne pridelených vecí už od môjho nástupu do funkcie sudcu dňa 18. 01. 2007 (313 nerozhodnutých vecí, z toho cca viac ako 1/5 reštančných vecí starších ako 5 rokov – 77 vecí, celkovo doposiaľ mi bolo pridelených na rozhodnutie cca 1850 vecí registra C, pričom k dnešnému dňu je stav nerozhodnutých vecí cca 244, z toho je cca 27 vecí starších ako 5 rokov; súčasne som nebral do úvahy

d'alsie veci mi pridelené v rámci agendy registra S, Cpr a D) a pri neúmerom nápade vecí do môjho senátu od menovania až dodnes, nie je fyzicky možné konať vo všetkých mne pridelených veciach bez akýchkoľvek prietahov. Na problém mojej neúmernej zaťažnosti som reagoval podaním námietok predsedovi súdu v zmysle ust. § 34 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach, že mi nie sú veci ako sudcovi Okresného súdu Žilina pôsobiacom na občianskoprávnom úseku v senáte 6 C a 6 RO prideľované podľa rozvrhu práce takým spôsobom, aby som ich mohol prejednať a rozhodnúť bez zbytočných prietahov. Týmito námietkami som si zároveň splnil povinnosť v zmysle ust. § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach. Uvedené podanie bolo zapísané do príslušného registra tunajšieho súdu pod spis. zn. 1 Spr R/286/2007 (opakovane pod spis. zn. 1 Spr R/549/2011).“

Sťažovateľ k vyjadreniu predsedu okresného súdu doručenému ústavnému súdu 22. júna 2012, ktoré bolo jeho právnej zástupkyňi zaslané 18. októbra 2012, stanovisko nezaujal.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 6 C 17/2008 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 18. január 2008 – okresnému súdu bol doručený sťažovateľov „návrh o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru“,
- 28. máj 2008 – okresný súd uznesením vyzval sťažovateľa, aby v lehote 10 dní odstránil „vady návrhu na začatie konania“,
- 27. jún 2008 – okresný súd vyzval odporcu, aby sa v lehote 15 dní vyjadril k návrhu na začatie konania,

- 18. december 2008 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 26. január 2009, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito z dôvodu nutnosti vykonania ďalšieho dokazovania,
- 16. február 2009 – okresný súd vyzval Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Č. (ďalej len „OO PZ“) na predloženie súvisiaceho vyšetrovacieho spisu, ktorého kópia bola okresnému súdu predložená 4. marca 2009,
- 23. august 2011 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 14. október 2011, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na 13. december 2011 z dôvodu nutnosti vykonania ďalšieho dokazovania,
- 13. december 2011 – na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 31. január 2012 z dôvodu vykonania ďalšieho dokazovania,
- 31. január 2012 – na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie a bolo odročené na 20. marec 2012 z dôvodu nevyhnutnosti vykonania ďalšieho dokazovania,
- 20. marec 2012 – na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie a bolo odročené na 11. máj 2012 z dôvodu ďalšieho dokazovania vo veci samej,
- 11. máj 2012 – na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie a bolo odročené na 1. jún 2012 z dôvodu vyhlásenia rozsudku,
- 1. jún 2012 – okresný súd vyhlásil rozsudok vo veci samej s tým, že návrh sťažovateľa v celom rozsahu zamietol, a súčasne krátkou cestou jeho písomné vyhotovenie doručil právnym zástupcom účastníkov konania, ktorí podpisom potvrdili jeho prevzatie,
- 18. jún 2012 – okresný súd vyzval odporcu, aby sa v lehote 10 dní vyjadril k odvolaniu proti rozsudku okresného súdu z 1. júna 2012 podanému sťažovateľom.

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že jeho ostatným úkonom bolo pojednávanie uskutočnené 1. júna 2012, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, proti ktorému sa sťažovateľ 13. júna 2012 odvolal, pričom súdny spis bol Krajskému súdu v Žiline predložený 3. septembra 2012 (dosiaľ nebolo v odvolacom konaní vo veci rozhodnuté).

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP v znení účinnom v relevantnom čase, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, zo sťažnosti, ako aj z vyžiadaného súvisiaceho súdneho spisu vyplýva, že predmetom namietaného konania je rozhodovanie o neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru. Ústavný súd zastáva názor, že nejde o zložitú vec, avšak na druhej strane poukazuje na to, že z hľadiska povahy veci ide o konanie mimoriadne citlivé, pretože stav neistoty v súvislosti so sporným trvaním pracovného pomeru závažným spôsobom ovplyvňuje zabezpečovanie životných potrieb účastníka konania, v danom prípade sťažovateľa aj jeho rodiny (napr. II. ÚS 32/02).

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v celom doterajšom priebehu ničím neprispel k predĺženiu namietaného konania.

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu v namietanom konaní, pričom zistil, že z doterajšej dĺžky tohto konania (takmer 5 rokov) bol okresný súd úplne nečinný viac ako dva a pol roka. Ide o obdobie nečinnosti v trvaní od 16. februára 2009 (okresný súd požiadal OO PZ o predloženie súvisiaceho spisu) do 23. augusta 2011 (okresný súd nariadil pojednávanie vo veci).

Takmer celé vyjadrenie zákonného sudcu k sťažnosti, s ktorým sa v celom rozsahu stotožnil aj predseda okresného súdu, odôvodňuje prietahy v konaní množstvom pridelených vecí, o ktorých je potrebné rozhodnúť, z ktorých je „*viac ako 1/5 reštančných vecí starších ako 5 rokov*“. Ústavný súd uvedené argumenty nemohol akceptovať a poukázal na svoju predchádzajúcu ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/03), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 17/2008 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby v záujme zavŕšenia ochrany označených práv vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha aj priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 10 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Právnu neistotu, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, odôvodnil poukázaním na to, že ani *„po uplynutí 4 rokov nie je súdny spor o neplatnosť okamžitého zrušenia pracovného pomeru ukončený“*.

Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Pri určení finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 6 C 17/2008 a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä to, čo je pre sťažovateľa v stávke, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 500 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou Mgr. D. V. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ si uplatnil trovy konania v celkovej sume 523,12 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá bola 763 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 254,32 € (za dva úkony právnej služby) a 2 x 7,63 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 269,58 €.

Ústavný súd vo zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2012